

Steriliseringar 2023

Antal steriliseringar förblir stabilt

CENTRALA RÖN

- År 2023 steriliserats cirka 700 kvinnor och 2 200 män.
- I relation till befolkning år 2023 gjordes 2,0 steriliseringar per 1000 personer i åldern 25–54 på män och 0,7 på kvinnor.
- Antalet steriliseringar förblir på samma nivå än år 2022. År 2022 minskade antal 29,1 %.
- Kvinnor steriliserats i genomsnitt yngre än män.

År 2023 var antalet steriliseringar ungefär 2 900, vilket är nästan lika mycket än år 2022. Speciellt steriliseringarna för kvinnor har minskat kraftigt under 2000-talet och även år 2023 minskade deras antal avsevärt (-18,2 %). För sin del ökade antalet steriliseringar utförda för män en aning (+6,4 %).

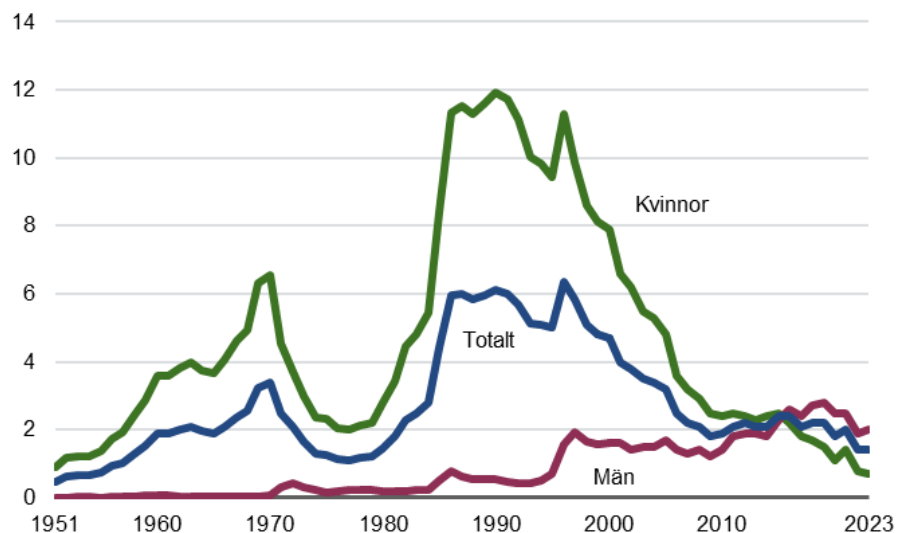
Andelen steriliseringar som utförs på män har ökat klart under 2000-talet. År 2000 var andelen av steriliseringar bland män bara 17 procent av alla steriliseringar och år 2023 var andelen 75,7 procent.

Den kraftiga minskningen av det totala antalet steriliseringar efter mitten av 1990-talet kan förklaras av utvidgat utbud av preventivmetoder och barnafödandet i senare ålder. Ökningen av steriliseringar efter år 1985 förklaras av den mer liberala lagstiftning som trädde i kraft då.

Kvinnor som steriliserats är i genomsnitt yngre än män: år 2023 var genomsnittsåldern bland kvinnor som steriliserade sig 36,7 år och bland män 40,7 år.

När det gäller material för år 2023 är det känt att det finns sjukhusspecifika täckningsbrist, men det totala antalet ingrepp ligger i linje med uppgifterna i THL:s vårdanmälningsregister. Steriliseringsregistrets täckning bör dock behandlas med försiktighet.

Figur 1. Steriliseringar per 1 000 personer i åldersgrupp 25–54 år 1951–2023

Anna Heino

fornamn.efternamn@thl.fi

Mika Gissler

fornamn.efternamn@thl.fi

Steriliseringslag

I Finland regleras steriliseringarna av [steriliseringslagen \(283/1970\)](#) och den förordning (427/1985) som getts med stöd av lagen. Lagstiftningen fastställer indikationerna för att utföra sterilisering.

Sterilisering kan på vederbörandes begäran ske när vederbörande har fött tre barn eller har sammanlagt tre minderåriga barn, om vederbörande har fyllt trettio år eller om havandeskap skulle medföra fara för kvinnans liv eller hälsa. Sterilisering kan också utföras när vederbörandes möjligheter att på annat sätt förhindra havandeskap är osedvanligt svaga, när det finns skäl att förmoda att avkomlingarna skulle komma att vara behäftade med en svår sjukdom eller ett svårt kroppslyte, när sjukdom eller annan därmed jämförbar orsak allvarligt begränsar vederbörandes förmåga att sköta barn eller när vederbörande varaktigt upplever sig tillhöra det motsatta könet och lever i en könsroll som motsvarar detta.

Steriliseringslagen ändrades år 2023 och denna förändring trädde i kraft den 3 april 2023. Efter detta är sterilitet inte längre ett krav för könsfastställelse.

Begrepp och definitioner

Sterilisering: Sterilisering avser ett ingrepp i mannens eller kvinnans könsorgan som leder till permanent oförmåga till fortplantning. Sådana ingrepp i könsorganen som är nödvändiga i behandlingen av könsorganen eller sjukdomar som hänförs till dem betraktas inte som steriliseringar.

Närmare uppgifter om begrepp som hänförs till fortplantningshälsan finns i [Suomalainen tautien kirjaamisen ohjekirja](#) (på finska).

thl.fi/statistik/steriliseringar

Referens till denna publikation:

Institutet för hälsa och välfärd (THL). Steriliseringar 2023. Statistikrapport 29/2024. Finlands officiella statistik (FOS).

Institutet för hälsa och välfärd

ISSN 1798-0887

Kvalitetsbeskrivning (FOS)

Steriliseringar

Statistikuppgifternas relevans

Statistiken över steriliseringar innehåller uppgifter om det årliga antalet steriliseringar. Uppgifterna om steriliseringar presenteras efter kön och åldersgrupp per 1 000 kvinnor eller män i åldrarna 25–54 år. Statistikrapporten innehåller också uppgifter om antalet steriliseringar efter indikation.

Rapporten är avsedd för hälso- och sjukvårdspersonal, förvaltningsmyndigheter, planerare och forskare som arbetar med reproduktiv hälsa och som behöver aktuella uppgifter om steriliseringar.

Begrepp och definitioner som används i rapporten finns förklarade i rapportens textdel.

Behandlingen av uppgifter baserar sig på lagen om Institutet för hälsa och välfärd (668/2008), lagen om statistikväsendet vid forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården (Stakes) (409/2001), lagen (556/1989) och förordningen (774/1989) om riksomfattande personregister för hälsovården och steriliseringslagen (283/1970) och den förordning som utfärdats med stöd av den (steriliseringsförordningen 427/1985).

Metodbeskrivning

Uppgifterna om steriliseringar har samlats in från alla finländska verksamhetsenheter inom hälso- och sjukvården där steriliseringar utförs. Statistikpopulationen utgörs av alla personer som genomgått sterilisering. Enligt lagstiftningen ska den verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården där steriliseringen har utförts inom en månad efter ingreppet skicka en anmälan till Institutet för hälsa och välfärd (THL) på en blankett som fastställts av social- och hälsovårdsministeriet. En läkare som arbetar som självständig yrkesutövare ansvarar för att de steriliseringar som han eller hon har utfört anmäls till THL.

Statistiken bygger på de anmälningar som inkommit till THL senast 2.5.2024.

År 2023 fick THL information om aborter huvudsakligen elektroniskt. Den elektroniska dattainsamlingen börjades år 2015. Enheter som utför ingreppet fyller i den elektroniska blanketten och lagrar den i ett datasäkert format för THLs bruk eller informationen flyttas automatisk till THL som databasurval. Varje år kommer några registeranmälningar på papper.

Materialet kontrolleras regelbundet och oklara fall kontrolleras med det sjukhus där ingreppet utförts.

Uppgifternas exakthet och tillförlitlighet

Uppgifterna är riktiga förutsatt att de lämnats in korrekt av uppgiftslämnarna. I oklara fall jämförs uppgifterna i steriliseringsregistret med uppgifterna i andra register (födelseregistret och vårdanmälningsregistret). Vid behov begärs en bekräftelse från den verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården där ingreppet utförts.

När det gäller material för år 2023 är det känt att det finns sjukhusspecifika täcknings-brist, men det totala antalet ingrepp ligger i linje med uppgifterna i THL:s vårdanmälningsregister. Steriliseringsregistrets täckning bör dock behandlas med försiktighet.

År 2006 utreddes hur heltäckande uppgifterna i steriliseringsregistret är. Detta gjordes bland annat med hjälp av vårdanmälningsregistret¹. Utredningen visade att hela landets steriliseringar till 95,5 procent har anmälts till steriliseringsregistret. Enligt de anmälningar som inkommit till registret har det totala antalet steriliseringar minskat sedan mitten av 1990-talet. Denna utveckling beror delvis på att årsklasserna blivit mindre och att

¹ Hanna Eronen, Mika Gissler & Annukka Ritvanen (2006): [Steriloimisten rekisteröiminen Suomessa Steriloimisrekisterin ja hoitoilmoitusrekisterin sterilöimistietojen vertailu ja aineiston laadun analysointi vuosilta 2000–2003](#) [Registreringen av steriliseringar i Finland. Jämförelse av uppgifterna om sterilisering i steriliseringsregistret och i vårdanmälningsregistret och en analys av materialet åren 2000–2003]. Työpöytä 12/2006. Helsinki; Stakes.

preventivmedlen utvecklats, men i utredningen konstaterades också att anmälningen av steriliseringar försämrats. Valideringsstudie med data från 2011 bevisade att steriliseringsregistrets täckning är fortfarande bra men hade sjunkit till ca 90 procent². Under de senaste åren har en allt större del av steriliseringar av män genomförts inom den privata hälso- och sjukvården, och därför kan man inte vara säker på att registret innehåller heltäckande uppgifter.

Uppgifternas aktualitet och punktlighet

Statistiken över steriliseringar publiceras årligen och innehåller de slutliga uppgifterna för föregående år.

Uppgifternas tillgänglighet och transparens/tydlighet

Rapporterna publiceras på [THLs webbplats](#). Statistikrapportens tabellbilagor publiceras i form av databastabeller som ger läsaren möjlighet att själv välja ut information.

[Findata](#) kan ge forskare tillstånd att använda abortregistrets uppgifter för vetenskaplig forskning.

Statistikens jämförbarhet

Uppgifter om steriliseringar ingår sedan 1987 i THL:s elektroniska databas. Uppgifterna från tidigare år kommer från Medicinalstyrelsens publikationer som utgör en del av den officiella statistiken (Lääkintöhallitus [Medicinalstyrelsen] 1935–1954; Yleinen terveyden- ja sairaanhoitotilasto [Allmän hälso- och sjukvårdsstatistik] 1955–1970; Terveydenhuolto [Hälso- och sjukvård] 1971–1987).

Materialet från tidigare år har justerats bland annat genom utgällning av dubbelregistreringar och komplettering med saknade uppgifter. Därför avviker en del av uppgifterna från den statistik som publicerats tidigare.

När det gäller fördelningen efter åldersgrupp bör man beakta att uppgiften om patientens ålder sedan 1994 gäller patientens ålder på ingreppsdagen. Före det gällde åldern vid årets slut. I statistiken har åldersuppgifterna för åren 1987–1993 beräknats retroaktivt enligt detta.

De begrepp och definitioner som använts beträffande steriliseringar har varit desamma hela tiden.

På datainsamlingsblanketten är det möjligt att fylla i flera alternativ vid vissa variabler (bl.a. preventivmetod, åtgärd och indikation), vilket måste beaktas också när man läser statistiken.

Steriliseringslagen ändrades år 2023 och denna förändring trädde i kraft den 3 april 2023. Efter detta är sterilitet inte längre ett krav för könsfastställelse. Den 1 september 2023 tog man i bruk den förnyade blanketten för registeranmälan (ST2). Mera information om AB-ST-blanketter på [THLs webbplats](#).

Tydlighet och enhetlighet/överensstämmelse

Statistikrapporten innehåller riksomfattande uppgifter om utförda steriliseringar.

Uppgifterna för tidigare år uppdateras efter behov retroaktivt, men de ändringar som görs i tidigare uppgifter har konstaterats vara ganska små. I samband med denna rapport kompletterades siffrorna för exempelvis 2023 och det totala antalet steriliseringar ökade med 13 steriliseringar.

² Heino A, Niinimäki M, Mentula M, Gissler M. [How reliable are health registers? Registration of induced abortions and sterilizations in Finland](#). Inform Health Soc Care. 2017 Apr 7:1-10.